

РОЗДІЛ 1

ОБЛІК ТА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

УДК 657.37

Амбарчян Маргарита Самвелівна,
*к.е.н., доцент,
ППНЗ «Британська Рада (Україна)»,
м. Київ, Україна*

ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКУ ВІЙНУ У ПРИМІТЦІ «ПОДІЇ ПІСЛЯ ЗВІТНОГО ПЕРІОДУ» ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ

24 лютого 2022 р. Росією було розпочато повномасштабну неспровоковану війну проти України. 25 лютого країнами Європейського Союзу, США, Канадою та ін. були введені широкомасштабні санкції проти російських органів влади та юридичних і фізичних осіб. Уже у кінці лютого більше сотні міжнародних компаній прийняли рішення про повний або частковий вихід з російського ринку. Зрозуміло, що російсько-українська війна як геополітична подія призвела і призводитиме до суттєвих змін в ринковій та виробничій політиці корпорацій, які мають бути відображені у примітках до їхньої річної фінансової звітності. Звітний період для річної звітності за 2021 р. більшості європейських корпорацій тривав з 1 січня до 31 грудня 2021 р., російсько-українська війна розпочалась 24 лютого 2022 р., а затвердження звітності до випуску виконавчим органом корпорацій зазвичай відбувається у кінці лютого-березні року, наступного за звітним. Таким чином, зазначена подія буде відображатись як подія після звітного періоду (дати балансу) у відповідній примітці річного фінансового звіту (примітці «Події після звітного періоду» / «Події після дати балансу» / «Наступні події»).

Події після звітного періоду – це сприятливі та несприятливі події, які відбуваються з кінця звітного періоду до дати затвердження фінансової звітності до випуску. Можна визначити два типи подій: а) події, які свідчать про умови, що існували на кінець звітного періоду (події, які вимагають коригування після звітного періоду); б) події, які свідчать про умови, що виникли після звітного періоду (події, які не вимагають коригування після звітного періоду) [1]. Оскільки в цьому дослідженні розглянуто річні звіти, звітним для яких є період з 1 січня 2021 р. до 31 грудня 2021 р., а російсько-українська війна розпочалась 24 лютого 2022 р., зазначена геополітична подія є другим типом події – подією, які свідчать про умови, що виникли після звітного періоду. Таким чином, за рекомендаціями консалтингової компанії BDO та аудиторської компанії KPMG, ця подія не вимагає коригування показників річної звітності [2, 3].

Експерти аудиторської компанії KPMG обґрунтували це твердження тим, що суттєві зміни в економічних умовах господарювання та політичному середовищі, як прямі наслідки війни, виникли після кінцевої дати звітного періоду. Під суттєвими змінами мається на увазі військове вторгнення російського уряду на територію України та, як наслідок, впровадження економічних санкцій проти уряду і бізнесу Росії та Білорусі міжнародним співтовариством. Хоча збройні сили Росії були зосереджені вздовж кордону України до 24 лютого 2022 р. і це могло викликати певну напругу в підприємницькому середовищі, повномасштабне вторгнення в Україну, як чітко визначена подія, відбулось 24 лютого, а санкції у відповідь на це вторгнення були введені в дію 25 лютого. Таким чином, упорядники звітності не могли відобразити вплив цього вторгнення на показники фінансової звітності станом на 31 грудня 2021 р. [3].

Суб'єктові господарювання не слід коригувати суми, визнані в його фінансовій звітності, для відображення подій, які не вимагають коригування після звітного періоду. Якщо управлінці роблять висновок, що подія не вимагає коригування, але її вплив має суттєвий характер, вони мають розкрити характер такої події у звітності і оцінити її фінансові наслідки [1]. Варто підкреслити, що відсутність зазначеної інформації може впливати на рішення користувачів звітності, які будуть прийняті на основі такої фінансової звітності у наступному періоді [2, 3].

Для проведення дослідження автором здійснено підбір РКФЗ транснаціональних корпорацій відповідно до трьох критеріїв: корпорація взяла участь у застосування санкцій щодо Росії (вийшла з ринку / призупинила експорт або виробництво / скоротила обсяги виробництва); звітний період звітності тривав з 1 січня 2021 р. до 31 грудня 2021 р.; корпорація відобразила інформацію про російсько-українську війну та її наслідки для своєї діяльності у відповідній примітці.

У відповідності до обраних критеріїв, автором було відібрано РКФЗ 14 транснаціональних корпорацій [4-17]. Опрацювавши вміст досліджуваних приміток до річної звітності, автором здійснено класифікацію типів інформації, яка стосується наслідків скорочення діяльності на ринку країни-агресора та застосування санкцій до неї, за такими типами: 1) використання терміну «війна» для позначення військових дій Росії в Україні; 2) дані про український сегмент; 3) надання корпорацією допомоги Україні; 4) дані про російський сегмент; 5) ступінь скорочення діяльності на російському ринку; 6) наслідки скорочення діяльності на російському ринку та застосування антиросійських санкцій для корпорації; 7) розробка сценаріїв розвитку подій; 8) твердження про неможливість здійснення оцінки наслідків досліджуваних подій.

У результаті опрацювання змісту 14 приміток «Події після звітного періоду» було узагальнено характер вміщеної у них інформації. Особливо впадає в око те, що тільки у примітках 2 корпорацій – BMW Group та Mercedes-Benz Group – для позначення вторгнення Росії в Україну застосовано поняття «російсько-українська війна»; в примітках інших 12 корпорацій використано термін «конфлікт». Найбільше всього згадувань стосується: даних про російський

сегмент корпорацій – у 8 примітках; можливих наслідків скорочення діяльності на ринку країни-агресора – у 8 примітках. Дані про український сегмент розкриті всього лиш у 5 примітках, хоча, фактично, торгіву діяльність в Україні здійснює більша кількість корпорацій серед досліджених. Лише у примітках 4 корпорацій (BMW Group, Coca-Cola HBC AG, Grupo Vimbo, Pirelli Group) чітко розкрито ступінь скорочення діяльності на російському ринку, хоча всі 14 корпорацій взяли участь у застосуванні санкцій проти країни-агресора. Pirelli Group у примітці зазначає обсяг фінансової допомоги громадянам України. Лише Dassault Aviation та Volvo Group жодною мірою не змогли оцінити вплив наслідків події на власну господарську діяльність.

Список використаних джерел:

1. МСБО 10 «Події після звітного періоду» : міжнародний документ №929_024 від 01.01.2012. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_024#Text (дата звернення: 26.05.2022).
2. What European accountants need to know about war in Ukraine? BDO Ukraine : веб-сайт. URL : <https://www.bdo.ua/en-gb/insights-1/advanced-search?insight=320&page=3> (дата звернення: 26.05.2022).
3. Accounting implications of the war in Ukraine. KPMG : веб-сайт. URL : <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ch/pdf/factsheet-ukraine.pdf> (дата звернення: 26.05.2022).
4. Annual Report 2021. BMW Group : веб-сайт. URL : <https://www.bmwgroup.com/en/report/2021/downloads/index.html> (дата звернення: 25.05.2022).
5. Annual Report 2021. British American Tobacco : веб-сайт. URL : <https://www.bat.com/annualreport> (дата звернення: 25.05.2022).
6. Annual Report 2021. Coca-Cola Hellenic : веб-сайт. URL : <https://www.coca-colahellenic.com/en/investor-relations/2021-integrated-annual-report> (дата звернення: 25.05.2022).
7. Annual Report 2021. Dassault Aviation : веб-сайт. URL : <https://www.dassault-aviation.com/en/group/finance/annual-report-archives/> (дата звернення: 25.05.2022).
8. Annual Report 2021. Deutsche Bank : веб-сайт. URL : <https://investor-relations.db.com/reports-and-events/annual-reports/index> (дата звернення: 25.05.2022).
9. Annual Report 2021. Geberit : веб-сайт. URL : https://reports.geberit.com/annual-report/2021/_assets/downloads/entire-geberit-ar21.pdf (дата звернення: 25.05.2022).
10. Annual Report 2021. Grupo Vimbo : веб-сайт. URL : <https://www.grupobimbo.com/en/investors/reports/annual-reports> (дата звернення: 25.05.2022).
11. Annual Report 2021. LG Electronics : веб-сайт. URL : <https://www.lg.com/global/investor-relations-reports> (дата звернення: 25.05.2022).
12. Annual Report 2021. Mercedes-Benz Group: веб-сайт. URL : <https://group.mercedes-benz.com/investors/reports-news/annual-reports/2021/> (дата звернення: 25.05.2022).
13. Annual Report 2021. Pirelli : веб-сайт. URL : <https://corporate.pirelli.com/corporate/en-ww/sustainability/reports> (дата звернення: 25.05.2022).
14. Annual Report 2021. Prada Group: веб-сайт. URL : <https://www.pradagroup.com/en/investors/investor-relations/results-presentations.html> (дата звернення: 25.05.2022).
15. Annual Report 2021. Scania : веб-сайт. URL : <https://www.scania.com/group/en/home/investors/financial-reports/annual-reports.html> (дата звернення: 25.05.2022).
16. Annual Report 2021. Volkswagen AG: веб-сайт. URL : <https://www.volkswagenag.com/en/InvestorRelations.html> (дата звернення: 25.05.2022).
17. Annual Report 2021. Volvo Group : веб-сайт. URL : <https://www.volvo-group.com/en/investors/reports-and-presentations.html> (дата звернення: 25.05.2022).